

Kondratska G. D. Phases of tourist-regional motion.

The article describes the phases of the tourist-local lore movement. A synergistic approach to the development of the tourist-local lore movement has been used. Tourism has many different interpretations and origins, but many allegations converge to the definition that tourist tourism is a journey for cognition. The tourist-linguistic movement has four phases of development: the early-historical phase, the initial phase, the phase of development, the phase of mass tourism. The fifth turbulent phase of the tourist-linguistic movement is allocated – tourist-educational. The tourist-educational phase of tourism development has made it possible to study and to be a carrier of the culture of different peoples, which is the basis for the formation of the next generation.

Keywords: *tourism, tourist-lore studies, phases, approaches, education.*

УДК 37.013.42:005.336.1

Кондур О. С.

**ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДОСЛІДЖЕНЬ ОСВІТИ
В КОНТЕКСТІ СВІТОГЛЯДНИХ ЗАСАД ГЛОБАЛЬНОГО
СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ І ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ**

У статті аналізуються з точки зору методології виховання і освіти глобальні суспільні трансформації та пов'язана з ними освітньо-виховна реформа, яка покликана здійснити певну гомогенізацію систем соціального виховання і менеджменту освіти в дусі зусиль зі створення загальноосвітнього культурного, освітнього, економічного, політичного, правового та суспільно-громадянського простору.

Ключові слова: *освіта, виховання, спільнота, реформування, влада, системи освіти, менеджмент, демократія, цінності, справедливість, принципи, соціальні інститути.*

Оскільки і педагогіка, і філософія освіти, і сформовані на їхній основі моделі освітньо-наукового менеджменту відносяться до сфери гуманітарних, людинознавчих наук і нерозривно всі вони пов'язані з усвідомленням та розумінням місця і ролі людини у сучасному світі й оскільки ХХІ століття, на думку більшості вчених (і не тільки гуманітаріїв) [1; 5; 7], можна вважати якоюсь мірою переломним у цьому відношенні, то тенденції розвитку сучасного людинознавства, тисячоліття, що виявилися на рубежі, позначатимуться (і вже позначаються) і на зміні основних педагогічних понять, категорій, закономірностей і взаємозв'язків, а, отже, і на зміні педагогіки як науки в цілому.

У зв'язку з тим, що тенденції, які виявляються в загальноосвітньому просторі, не завжди збігаються з тенденціями, що існують у нашій країні, а в деяких випадках вони мають прямо протилежну спрямованість, виникає необхідність їхнього окремого розгляду. Почнемо з розгляду загальноосвітніх, загальноцивілізаційних тенденцій, характеризуючи кожного разу спрямованість і особливості їхнього прояву в нашій країні.

1. *Поява нового мислення, усвідомлення нової ролі і місця людини в світі.* Ця тенденція пов'язана, перш за все, зі зміною критеріїв, за якими роблять висновки про багатство і могутність окремих країн. Якщо в усі попередні століття такими критеріями були, як мінімум, обсяг контрольованих територій, озброєність і кількісний склад армії, то зараз основним критерієм могутності є кількісне й якісне володіння новими технологіями і швидкість їхньої розробки, а вони, у свою чергу, пов'язані з рівнем розвитку науки, з кількістю вчених, здатних розробити нові підходи і технології. Недарма такого поширення набув вираз “витік умів”. Таким чином, ми починаємо розуміти, що головне багатство будь-якої країни – це людина, а головний засіб підвищення могутності і добробуту країни – підвищення рівня освіти населення, розвиток творчих здібностей окремої людини. Отже, вкладання в освіту сьогодні – це не витрати, а інвестиції, *здатні* дати досить швидкий

економічний ефект. Ті країни, які розуміють це, досить швидко виходять на передові рубежі прогресивного розвитку (Японія, Південна Корея) [9, с. 237]. На жаль, до нашої країни це не відноситься повною мірою.

2. *Інтенсивний розвиток наук про людину.* Історія розвитку науки і наукових відкриттів показує, що первинні відкриття робилися в галузі математики (абстрактних величин), потім у фізиці, астрономії, хімії, географії (неживі об'єкти природи), де закономірні зв'язки і залежності носять прямий лінійний характер. XXI століття – століття відкриттів у галузі біології (живі об'єкти природи). Вчені передбачають, що сучасне століття буде століттям відкриттів в людинознавстві, тобто в галузі філософії, психології, педагогіки, гуманітарних і соціальних наук. Уже зроблені біологічні відкриття, зокрема відкриття такого явища, як клонування, дослідження генома людини дають підставу стверджувати, що життя як окремого індивіда, так і людського соціуму може значно змінитися. Так само змінюватимуться наші уявлення про ресурсні, приховані, потенційні можливості людини, відповідно, про цілі, зміст і засоби виховання і освіти людини [7, с. 51].

3. *Зміна соціально-політичної ситуації в світі.* “Дорослішання” людства, що виражається в зміні принципів дозволу конфліктних ситуацій: принцип сили (“меншість підкоряється більшості”) поступово заміщується принципом консенсусу (до того часу, поки хоч один учасник переговорів не буде готовий прийняти на себе добровільну згоду, переговори продовжуватимуться), принаймні, при розв'язанні глобальних світових проблем. Це, у свою чергу, приводить і до зміни принципів взаємодії і взаємин дорослих і дітей.

“Глобалізація” світу і полікультурний характер комунікацій позначає зміну сприйняття світу в цілому. Якщо в попередні часи та епохи окрема людина могла все життя прожити у порівняно замкнутому й обмеженому територіальному просторі, то виникнення міжнародних корпорацій, авіалайнерів, що дозволяють за лічені хвилини перетинати континенти й океани, комп'ютерного інтернет-зв'язку перетворює світ за образним виразом ЮНЕСКО в “глобальне село”, що призводить до дуже інтенсивного розвитку процесів світової інтеграції. Яскравим тому підтвердженням є об'єднання Європи, досить часте вживання виразів “світ без меж і кордонів”, “громадянин світу” тощо. Процеси інтеграції мають як позитивне значення (світ без воєн і конфліктів), так і складно прогнозоване негативне значення (стирання національних, культурних, мовних традицій). Ця тенденція вимагає розставлення інших акцентів під час вироблення пріоритетів у вихованні підростаючого покоління.

4. *Зміна соціально-економічних умов життя людини.* У даний час відбувається зміна побутових умов життя окремої сім'ї, перехід на якісно новий рівень життя, пов'язаний з вивільненням людини від важкої фізичної праці по забезпеченню побутових умов, перетворення “будинку” на місце відпочинку і спілкування членів сім'ї один з одним. На жаль, процес комунікацій на рівні “людина – людина” заміщується часто комунікацією на рівні “людина-техніка (телевізор, комп'ютер, телефон)”, що призводить до посилення відчуття самоти, ізоляваності і тривожності (особливо це стосується членів сім'ї, у меншій мірі включених в суспільні зв'язки і відносини зовні та вдома (літніх людей, домогосподарок, дітей).

Не менші зміни помітні і у взаєминах між членами сім'ї: перехід від патріархально-авторитарних відносин залежності членів сім'ї один від одного (в першу чергу, економічної) до егалітарних (рівноправних, партнерських) відносин [4, с. 32]. Причому, “вирівнювання” відносин відноситься не тільки до дорослих членів сім'ї, але і стосується взаємин на рівні “дорослий – дитина”, що свідчить про явний прояв тенденції гуманізації виховних відносин.

5. *Зміна фенотипу людини.* Перш за все, необхідно торкнутися проблеми **акселерації**, що виражається в ранньому фізичному і статевому дозріванні молодих людей. Дослідження, що проводилися в багатьох країнах світу [6; 7] показують, що

сторіччя тому більшість людей досягали своєї дорослої ваги і зростання не раніше 25-річного віку. Сьогодні ж більшість людей завершує своє зростання до 18 років, а статевої зрілості досягають у 12-13 років в порівнянні з 17-18 роками сторіччя тому. Вчені намагаються з'ясувати причини акселерації, проте нас більшою мірою хвилюють її наслідки, які роблять вплив на освітній процес [7].

У першу чергу, наслідки раннього дозрівання позначаються на зміні сексуальних норм. Якщо в попередні часи вік статевої і соціальної зрілості практично співпадав, а регуляція соціальних сексуальних норм здійснювалася за допомогою шлюбу, то збільшення вікового розриву біологічного і соціального дозрівання до 10 років і більше призводить до того, що традиційний образ дій у відносинах “сексуальна зрілість – весілля” стає все більше неприйнятним. Результатом цього виявилось велике зрушення у сексуальних нормах. Передподружжя сексуальна поведінка зараз широко поширена і вже завоювала значне соціальне визнання в усьому цивілізованому світі.

Може виникнути запитання: яке відношення має сексуальна революція до освітньо-виховної сфери? На наш погляд, безпосереднє. Якщо раніше сексуальні відносини були властиві виключно “дорослому” віку, а на сексуальні відносини накладалося певне “табу” до моменту дорослішання, що має чітко певні межі, то тепер, коли межа порушена, розмиваються і норми “дорослості”. Дорослі раніше мали певні переваги, а отже, володіли великим авторитетом і владою над дітьми, яким деякі речі були категорично заборонені. Зміна сексуальних норм приводить і до втрати керівних соціальних переваг, а отже, до ослаблення влади над дітьми. Незаперечність і владність стають усе менш характерними у взаєминах “дорослий – дитина”.

Акселерація призводить не тільки до зміни сексуальних норм. Не можна забувати ще про один важливий чинник, а саме про те, що згідно з традиційними уявленнями, коли людина стає досить великою (за зростом і комплекцією), вважають, що вона є достатньо дорослою і за роками. З цієї причини невисокі дорослі люди мають певні проблеми з приводу своєї дорослості. Проте сьогодні молоді люди є достатньо високі за зростом задовго до того моменту, коли їх насправді можна вважати дорослими. Це знову ж таки створює проблему авторитету дорослих, оскільки він для дітей завжди ґрунтувався на тому, що дорослі вищі і сильніші. Багато проблем авторитету у школах і сім'ях, за даними М. Трузі [6, с. 49], загострюються саме тому, що підлітки зараз на вигляд не відрізняються від дорослих.

Таким чином, трансформація соціальних умов життя, яка призводить до зміни фенотипу людини, найкардинальніше позначається і на зміні освітньо-виховної сфери, принаймні у тій її частині, яка стосується відносин “дитина – дорослий”. На зміну взаєминам, заснованим на безумовному і беззастережному виконанні вимог дорослих, авторитеті, що ґрунтувався виключно на зовнішніх ознаках, поступово приходять взаємини, в основі яких знаходяться зовсім інші принципи поведінки. Це зовсім не означає, що авторитет сили і безмежної влади над дітьми остаточно сплинув у минуле, його прояви можна спостерігати і сьогодні, проте разом з ним набагато більшу популярність завойовують інші різновиди авторитету. Очевидний перехід від примітивного розуміння – авторитетним є той, хто сильніший (фізично), до цивілізованішого і більш поліфонічного явища авторитету. *Авторитет єдиний для всіх* практично перестав існувати, на його місце приходять багатоликий авторитет, множинність різних видів авторитету, плюралізм в ухваленні або несприйнятті певного авторитету. Це свідчення цивілізованого зростання свободи людини, визнання прав особи, прав дитини. Але пристосуватися до “правил гри”, які змінилися, багатьом людям досить непросто.

Які будуть наслідки цих змін в освітньо-виховній сфері, можна тільки припускати. З одного боку, зменшення кількості дітей у сім'ї, погіршення їхнього здоров'я не може не призвести до посилення тенденції більш ошадливого і турботливого відношення до дітей,

у тому числі і в навчально-виховних установах. З іншого боку, різке і досить сильне розшарування суспільства на бідних і багатих, необхідність молодому поколінню пробивати собі шлях не може не привести до певної стратифікації освітніх систем, до посилення конкурентних умов, у які вимушена буде включатися молода людина при здобуванні освіти. Спалахи агресії і жорстокості не тільки в підлітковому і молодіжному середовищі, але і з боку дорослих (часто батьків і вчителів) щодо дітей є все більш частим явищем. Нерідко – це спосіб “розрядки”, зняття психологічної напруги, психологічного захисту від нестерпних умов існування, в якому перебуває чимала частина населення.

6. *Терпиміше відношення (толерантність) до прояву неординарності думок, у поведінці і зовнішньому вигляді окремих людей.* Останні роки характеризуються значно терпимішим відношенням до людей, які мають відмінну від думки більшості точку зору з приводу якихось явищ і процесів. Якщо в усі попередні часи нетерпимість до інакомислення виявлялася у дуже жорстких формах (пригадаємо релігійну нетерпимість, ідеологічну нетерпимість за часів тоталітаризму, фашизму, сталінізму), то сьогоднішній час характеризується плюралістичним ухваленням різних точок зору, чи стосується це політики, ідеології, релігії тощо (комунізм, капіталізм, християнство, буддизм). Причому толерантність виявляється не тільки відносно політики, ідеології і релігії, але і в питаннях норм, патології в психіатрії (сторіччя тому шизофренія, наприклад, вважалася важким психічним захворюванням, сьогодні ж, за даними ВОЗ, у 95% населення, у тому або іншому ступені можна виявити симптоми цього захворювання), поведінкових реакцій (гомосексуалізм, вуаеризм), зовнішнього вигляду (хіппі, панки) тощо. Таким чином, відбувається певне стирання межі між “нормою” і “патологією” (у тому числі, соціальною), що веде до ускладнення цілей *педагогічної діяльності*. Якщо раніше абсолютно безумовно були фіксовані норми “хорошого” і “поганого”, і це надавало дорослим “дороговказну нитку” у вихованні дітей і молоді, то тепер, коли межа між “хорошим” і “поганим” стирається, здійснити процес педагогічного цілепокладання надзвичайно складно.

7. *Лавиноподібне наростання інформації і зміна засобів комунікації.* Сторіччя тому людина в процесі своєї освіти отримувала знання, яких вистачало на все її життя. Зміна інформації йшла вкрай повільно. Сьогоднішній час визначається як час інформаційного буму, інформаційного вибуху. Інформація старіє, не встигаючи дійти до свого споживача. Особливо це відноситься до науково-технічної, професійно орієнтованої інформації. Звідси виникає проблема відбору змісту освіти. Як абсолютно справедливо зазначає П. Щедровицький, “розуміння того, що людина обтяжена застарілими і нефункціональними знаннями, вміннями і навичками; розуміння того, що чим більше людина знає і вміє, тим вона є слабкішою по відношенню до постійно змінного світу; розуміння того, що найбільш гнучким, мобільним і сильним є той, хто вміє перетворювати простір свого інтелекту на “чистий лист паперу”, розуміння того, що найважливішою виявляється функція того, що забуває, стирання, і саме здатність здійснити цю функцію робить людину учасником процесу розвитку – все це є симптомами тихої революції, яка відбулася у сфері педагогіки” [2, с. 138].

8. *Необхідність постійно доучуватися, перенавчатися, змінювати своє життя.* Загальновідомо, що якщо до кінця XIX ст. вимоги до форм виробничо-практичної діяльності змінювалися приблизно з тією ж частотою, що і покоління, то сьогодні окремій людині доводиться кілька разів змінювати спеціалізацію і навіть професію впродовж свого життя. На думку П. Щедровицького, відбулося істотне розузгодження циклу життя людини і циклів життя її занять (спеціалізацій, професій). В умовах тимчасового розриву, пов’язаного з розробкою навчальних матеріалів, навчальних предметів і навчальних дисциплін, необхідність довготривалої підготовки людини до виконання складних видів діяльності перетворилася на самостійну проблему [2, с. 68]. Мало того, що людина навчається протягом 15-18 років (що пропорційно її трудовому циклу), але на той час,

коли вона засвоїть певний тип діяльності, ця діяльність уже може перестати існувати як суспільно значуща спеціалізація. Цикли життя навчальних програм розійшлися з циклами соціальних і трудових функцій (спеціальностей, професій).

У кінці минулого століття була зроблена спроба подолати цей розрив шляхом створення системи перепідготовки кадрів і підвищення кваліфікації, але ця стратегія виявилася малоефективною. На сучасному етапі стратегія функціонування сфери освіти, орієнтованої на підготовку людей для виконання ними конкретних часткових функцій усередині виробничих процесів, відкидається скрізь у світі.

Пов'язано це з тим, що сама людська сукупна діяльність принципово змінилася, змінилися принципи її функціональної організації, вже зовсім не домінують фабрика і той конвеєр, які були характерні для початку ХХ ст. Людям усе більше доводиться управляти технологіями і будувати комунікацію один з одним для досягнення спільних цілей, а отже, їм необхідно орієнтуватися у просторі знань, уміти без жалю відмовитися від стереотипів, що склалися, і форм поведінки та мислення. Як справедливо зазначає П. Щедровицький: “наше завдання полягає не в тому, щоб стерти попередні форми діяльності, а в тому, щоб з цього виріс наступний стан (про який ми нічого не можемо сказати), що не закриває шляху подальшого розгортання (спрямованість якого нам невідома)” [2, с. 83]. Таким чином, у галузі професійної підготовки можна констатувати перехід від принципу стабільності до принципу мобільності.

9. *Зростання освітнього рівня населення й освітнього цензу.* ХХ–ХХІ століття характеризуються дуже інтенсивним і значним підвищенням освітнього рівня населення планети і зростанням освітнього цензу (обов'язкового рівня освіти) в найбільш цивілізованих країнах світу. Досить сказати, що з 1981 по 2014 р. кількість студентів у США збільшилася з 6,2 млн до 8,9 млн, в Англії – з 0,2 до 0,5 млн, у Франції – з 0,7 до 1,4 млн [6; 7]. Збільшення кількості освічених людей повинне приводити і приводить до зміни в освітній стратегії в цілому.

Стратегічною метою перетворень у сфері освіти на глобальному рівні нині є пошук гнучкої моделі освітньої системи, яка включає як загальні (інваріантні) компоненти державної освітньої системи в рівневій ієрархії “по вертикалі” (від дитячого садка до післявузівської освіти дорослих), так і специфічні для окремих територій компоненти в їх взаємозв'язку “по горизонталі” (профільне різноманіття) залежно від географічних і національно-етнічних особливостей регіону, традицій, що склалися, потреб і можливостей населення та регіону з метою посилення гармонізуючого ефекту нововведень, удосконалень і трансформацій, що динамічно розвиваються.

Становлення нових освітніх систем також припускає (Б. Гершунський) [1, с. 37]:

– розвиток суспільного й особистого усвідомлення *освіти як цінності*, тобто мотивованого і стимулюючого відношення територіального співтовариства й окремої людини до рівня власної освіти та її якості;

– формування, стійке функціонування і розвиток *освіти як системи*, тобто встановлення взаємозв'язку між безліччю освітніх (державних і недержавних) установ, які розрізняються за рівнем і профілем підготовки, але володіють у своїй сукупності такими інваріантними якостями, як гнучкість, динамічність, варіативність, спадкоємність, цілісність;

– прогресивний розвиток *освіти як процесу*, тобто технологізованого просування від цілей до результату за допомогою особово-соціальної взаємодії педагогів і тих, хто навчається, що припускає персоніфіковане, емоційно-мотиваційне вдосконалення особистості і діяльності педагога:

– виведення на якісно новий рівень *освіти як результату*, що включає підвищення рівня функціональної грамотності (освіченості, доведеної до суспільного й особистісно необхідного максимуму), професійної компетентності фахівців різного профілю і загальнокультурного рівня різних категорій населення. Таким чином, за минуле сторіччя

уявлення про освіту, про можливості людини докорінно трансформувалося.

У межах *традиційної педагогічної парадигми*, яка існує практично без змін з часу Яна Амоса Коменського, *освіта уявлялася як трансляція соціального досвіду, культури, накопичених знань попередніми поколіннями новим поколінням*. Машина освіти як трансляції досвіду працювала протягом декількох століть практично без зривів: одні відбирали зміст передаваних відомостей, “заганяли” його в підручники і навчальні програми, інші цілеспрямовано займалися пошуком оптимізованих технологій навчання, конкретних методик викладання, треті навчали всьому цьому викладачів. Викладачі ж успішно виступали в ролі “трансляторів”.

Основні принципи, на яких була заснована вся традиційна педагогічна парадигма, зводилися до оптимізації, інтенсифікації, уніфікації навчально-виховного процесу (що має на увазі типізацію програм і масовість навчання). Це значно здешевлювало систему освіти, що влаштовувало будь-яку не дуже багату державу і не дуже заможних батьків. Життя ж звичайної людини в межах традиційної педагогічної парадигми уявлялося як фази, що послідовно змінюють одна одну, освоєння соціального досвіду, накопиченого попередніми поколіннями; його приріст за допомогою власної трудової діяльності; і нарешті, передача наступному поколінню “прирошеного” досвіду. Причому перша фаза життя людини (дитинство і початок юності), фаза освоєння соціального досвіду, в традиційних уявленнях – це поки не саме життя, а лише підготовка до нього. Подібні уявлення існували впродовж століть.

Проте соціальні зміни, які відбулися протягом останнього століття, призводять до значної трансформації педагогічної сфери.

У межах західної наукової школи *філософія освіти* (так само як і *соціологія освіти*) була виділена як самостійна галузь ще в кінці XIX ст. завдяки роботам Е. Дюркгейма [3]. За сторіччя, що пройшло з того часу, в західній філософії освіти розроблялися проблеми філософського осмислення ролі і місця людини в світі, її природи та сутності і з цих позицій виділялися різні підходи до освіти і виховання людини.

Відмова від панування певної ідеологічної доктрини, “вбудовування” вітчизняної педагогічної науки в загальносвітову, усвідомлення того факту, що методологічне педагогічне знання, безпосередньо пов’язане з філософськими, світоглядними, управлінсько-організаційними і ціннісними установками, не може мати однозначного розуміння, поступово призводить до переосмислення універсальних методологічних структур та формування на цій основі ефективного *менеджменту освіти*.

Можливість одночасного існування теологічного, антропологічного, екзистенціального, комунітарного та інших поглядів на сутність, сенс і цінність людського існування призводить до розуміння можливості функціонування різних педагогічних методологій у межах різних парадигм, необхідності звернення педагогіки до *філософії освіти* як до метапедагогічного знання, яке дозволяє вирішувати не тільки теоретичні, але й, на рівні утвореного з її ідейних засновків *менеджменту освіти*, практичні питання виховання й освіти більш осмислено, а отже, і більш продуктивно. Свого часу ще В. Флітнер у своїй праці “Систематична педагогіка” спробував показати взаємозв’язок педагогічного, філософського та управлінського знання: “Згідно з тим, як ми розуміємо людину, – стверджував він, – будемо ми осягати і феномен виховання, і навпаки, ми не створимо вчення про людину, якщо не представимо у цьому вченні також картину виховання як аспект самої людини” [5, с. 178].

Таким чином, сьогодні під *інтегративною моделлю педагогіки, філософії та менеджменту освіти* ми розуміємо галузь наукового знання, яка займається розробкою метапедагогічних проблем виховання в контексті філософського осмислення, управлінсько-організаційної практики та розуміння сутності, природи і сенсу людського існування. Основними завданнями цього є:

– *аналіз і осмислення сучасного стану систем освіти;*

- дослідження спрямованості стратегічних змін у сфері освіти;
- вивчення способів систематизації і структуризації педагогічних знань;
- виявлення найбільш оптимальних критеріїв і засобів структуризації педагогічного знання;
- дослідження психолого-педагогічних та управлінських механізмів освітніх дій (взаємодій) у межах різних моделей навчання і типів виховання.

Реалізація названих завдань вимагає звернення до праць і наробок комплексно-інтегративного характеру, осмислення накопичених знань у системно-цілісній предметній галузі.

Сучасний період розвитку педагогічного знання характеризується крайнім ступенем суперечності. З одного боку, накопичена величезна маса педагогічних відомостей як теоретико-методологічного, так і прикладного характеру, яка стосується практично всіх сторін і сфер педагогічної діяльності; з іншого боку, ця маса ризикує стати критичною внаслідок неможливості її продуктивного використання із-за різноманітності (аж до взаємовиключення) багатьох педагогічних ідей, положень, концепцій, категорій, термінів, технологій, процедур і методик. Проте саме ця парадоксальна ситуація, яка свідчить про кризу сучасної вітчизняної освіти, може призвести до розробки нової стратегії оновлення, до нових орієнтирів розвитку освіти.

Оновлення можливе за рахунок багатьох чинників, одним з яких може бути чинник систематизації і структуризації педагогічних знань на принципово нових підставах. Назріла проблема систематизації періодично виливається у спроби впорядкування основних педагогічних категорій і термінів, концепцій і систем, технологій і методів. Проте слід визнати, що спроби, пов'язані з пошуком основ для систематизації педагогічних знань у так званому одновимірному просторі за допомогою “внутрішньопедагогічних” процедур і методик, навряд чи можна визнати такими, що успішно вдалися.

Переоцінка і переосмислення багатьох (які здавалися раніше безумовними) ідей і положень, призведе, мабуть, до відмови від деяких домінуючих до недавнього часу поглядів, зокрема до відмови від формулювання загальних норм та універсальних теорій у сфері освіти і виховання, що зажадає розширення діапазону використовуваних теорій і методологічних підходів, іншими словами, дозволить перейти до поліметодології і, відповідно, до диференційованої методологічної освітньої стратегії.

Важливо і те, що принципово *нове розуміння методології педагогіки не як єдиної та універсальної теорії, а як поліметодології*, є значущим не стільки з погляду розвитку самої методології, скільки з погляду оптимізації освітніх практик.

Справа у тому, що гуманістичні тенденції, (що посилюються як у загальноосвітньому, так і у вітчизняному освітньому просторі) до відповідної побудови освітнього процесу в деяких випадках вступають в явну суперечність з традиційними способами і засобами навчання і виховання.

Просте перенесення гуманістичних систем, технологій або складових їхніх елементів на ґрунт традиційного навчання і виховання (що має зовсім інші механізми дії) або їхня механістична компіляція без урахування певних принципів поєднання, об'єднання елементів різних систем призводить до змішування різноманітних і прямо суперечних один одному підходів та процедур. Це не тільки не сприяє прогресивним змінам, але і неминуче призводить до хаосу, дисгармонії, стану невизначеності, що, у свою чергу, може спричинити до деструктивних змін системи в цілому. У кращому випадку не буде отриманий той результат, який планувався.

Таким чином, систематизація освітньо-управлінських та педагогіко-філософських знань і ціннісних орієнтирів на нових принципах – це не самоціль, вона потрібна не стільки для того, щоб у черговий раз провести своєрідну “інвентаризацію” накопичених педагогічних знань, відомостей, аксіологічних і управлінських систем, скільки для того,

щоб, по-перше, виявити основні принципи їхнього найбільш доцільного і продуктивного використання в практичній педагогічній діяльності шляхом найбільш прийняттого поєднання, об'єднання і комбінування елементів уже відомих систем, технологій, методів навчання і виховання; по-друге, визначити основні стратегічні орієнтири управлінсько-педагогічних пошуків.

Використана література:

1. Гершунский Б. С. Философия образования / Б. С. Гершунский. – Москва : Флинта, 1998. – 427 с.
2. Щедровицкий П. Г. Педагогика свободы / П. Г. Щедровицкий. – Москва : Архитектура С, 2004. – 128 с.
3. Durkheim E. Moral Education: A Study in the Theory and Application of the Sociology of Education. Trans. by E.K. Wilson and H. Schurer. Edited, with an introduction by E. K. Wilson. – New York : Free Press, 1961. – 290 p.
4. Durkheim E. The Evolution of Educational Thought in France. Trans. by P. Collins. London and Boston : Routledge and Kegan Paul, 1992. – 271 p.
5. Flitner W. Systematische Pädagogik / W. Flitner. – Breslau : Lehrefreiheit, 2013. – 240 s.
6. Truzzi M. Lilliputians in Gullivers Land: The social role of the Dwarf // Sociology and everyday life. – N.J. : Englewood Cliffs, 2014. – 268 p.
7. Turnure J., Buim N., Thurlow M. The Effectiveness of Interrogatives for Prompting Verbal Laboration Productivity in Young Children // Child Development. – 2006. – Vol. 47. – P. 48-62.
8. Zinchenko V. Institutional trends globalization and transformation of socio-economic development // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. Mokslinių straipsnių rinkinys. – Kaunas : LSU, 2017. – 279 p. – P. 257-265.
9. Zinchenko V. V. The Education in techno-structures of Society // Studies in Philosophy and Education (Volume “The Culture and Power of Knowledge: Inquiries into Contemporary Societies”). – 2016. – P. 235-240.

References:

1. Hershunsky B. S. Fylosofyya obrazovanyya / B. S. Hershunsky. – Moskva : Flynta, 1998. – 427 s.
2. Shchedrovitsky P. H. Pedagogika svobody P. H. Shchedrovitsky. – Moskva : Arkhytektura S, 2004. – 128 s.
3. Durkheim E. Moral Education: A Study in the Theory and Application of the Sociology of Education. Trans. by E. K. Wilson and H. Schurer. Edited, with an introduction by E. K. Wilson. – New York : Free Press, 1961. – 290 r.
4. Durkheim E. The Evolution of Educational Thought in France. Trans. by P.Collins. – London and Boston : Routledge and Kegan Paul, 1992. – 271 r.
5. Flitner W. Systematische Pädagogik / W. Flitner. – Breslau : Lehrefreiheit, 2013. – 240 s.
6. Truzzi M. Lilliputians in Gullivers Land: The social role of the Dwarf // Sociology and everyday life. – N.J. : Englewood Cliffs, 2014. – 268 r.
7. Turnure J., Buim N., Thurlow M. The Effectiveness of Interrogatives for Prompting Verbal Laboration Productivity in Young Children // Child Development. – 2006. – Vol. 47. – R. 48-62.
8. Zinchenko V. Institutional trends globalization and transformation of socio-economic development // Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. Mokslinių straipsnių rinkinys. – Kaunas : LSU, 2017. – 279 p. – R. 257-265.
9. Zinchenko V. V. The Education in techno-structures of Society // Studies in Philosophy and Education (Volume “The Culture and Power of Knowledge: Inquiries into Contemporary Societies”). – 2016. – R. 235-240.

Кондур О. С. Основные тенденции развития исследований образования в контексте мировоззренческих основ глобального общественного развития и гуманитаризации менеджмента.

В статье анализируются с точки зрения методологии воспитания и образования глобальные общественные трансформации и связанная с ними образовательно-воспитательная реформа, которая призвана осуществить определенную гомогенизацию систем социального воспитания и менеджмента образования в духе усилий по созданию общемирового культурного, образовательного, экономического, политического, правового и общественно-гражданского пространства.

Ключевые слова: образование, воспитание, сообщество, реформирование, власть, системы образования, менеджмент, демократия, ценности, принципы, социальные институты.

Kondur O. S. The main trends in the development of educational research in the context of the world outlook foundations of global social development and the humanitarization of management.

In the article from the point of view of the methodology of education and transformation of global public education and related education and upbringing reform, which is designed to carry a certain homogenization of social care and management of education in the spirit of the effort to create the world's cultural, educational, economic, political, legal and public and civic space.

Among them the author emphasizes the most important ones: what is the general and the particular in education and science; what patterns, forms, methods of management are universal and which are in the range of the specific conditions of different countries; what is the best way to realize the functions of education and science in the international activity; what are the features of national identity in education and in the development of the University as an institution of education, and also in organizational behavior, management systems; to what extent these features are important to achieve the desired results; how can foreigners quickly adapt to national environment. All these problems are extremely important and interesting, still waiting for their reply.

At the same time multi-modeling education systems do not exclude their common problems: the necessity of permanent adaptation of educational programs to current needs of society, the increased requirements to the level and quality of education. The modernization of social, economic and political development and the potential of anthropological and psychological structure of the personality in values and normative dimension of the contemporary globalized societies of the world; reformation strategies in society, education and management, their globalization and the processes of institutionalization and perspectives of humanization of educational systems, management, upbringing are analyzed in the given article. It is noted that among the existing conditions and prerequisites the existence of developed civil society is necessary for the successful formation and functioning of educational systems and effective models of multi-level educational management.

Keywords: education, upbringing, community, reforming, power, education system, management, democracy, values, principles, social institutes.

УДК 378.011.3

Коростельова Є. Ю.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КЕЙСІВ У ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Метод кейсів – техніка навчання, що використовує опис реальних ситуацій. Школярі повинні проаналізувати ситуацію, розібратися в суті проблем, запропонувати можливі рішення і вибрати найкраще з них. Кейси базуються на реальному фактичному матеріалі, або ж наближені до реальної ситуації. Кожна з технологій ситуаційного аналізу повинна бути впроваджена з урахуванням навчальних цілей і завдань, особливостей навчальної групи, їх інтересів і потреб, рівня компетентності, регламенту та багатьох інших факторів, що визначають можливості впровадження кейс-технологій, їх підготовки і проведення.

Ключові слова: кейс-метод, кейс-стаді, case-study, метод конкретних ситуацій, проектна діяльність на уроках фізики.